

บทความวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน

The Development of Self-Directed Learning Model for Community College Students

อุไรวรรณ ชินพงษ์¹, ศิริยุภา พูลสุวรรณ²¹วิทยาลัยชุมชนนครราชสีมา, ²สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน จำเป็นต้องใช้แนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้วยการคิดอภิमान และแนวคิดการประเมินการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ตนเอง ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอผลการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 5 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นตอนที่ 6 ตรวจสอบผลการเรียนรู้ และขั้นตอนที่ 7 สะท้อนผลการเรียนรู้

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง นักศึกษาวิทยาลัยชุมชน

Abstract

This research aims to develop the self-directed learning model for the community college students by using the documentary research. The results of this research revealed that the self-directed learning model for community college students must be based on the adult learning theories, self-directed learning, meta-cognition and assessment of adult learning. The self-directed learning model from the synthesis of research papers and journal articles was composed of 7 steps: 1) analyzing learner by themselves 2) designing a learning plan 3) acting learning activities

ผู้นิพนธ์ประสานงาน

ดร.อุไรวรรณ ชินพงษ์

วิทยาลัยชุมชนนครราชสีมา

233 ถ.สุริยประดิษฐ์ ม.10 ต.ลำภู อ.เมือง จ.นครราชสีมา 96000

อีเมล: u_chinnapong@hotmail.com

4) presenting learning outcomes 5) synthesizing knowledge 6) evaluating learning outcomes, and 7) reflecting learning outcomes.

Key word: self-directed learning model, community college students

บทนำ

วิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นมาบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า “บุคคลทุกคนมีศักยภาพอยู่ในตัว ถ้าเขามีโอกาสและได้รับคำแนะนำในทางที่ถูกต้องเหมาะสม เขาจะสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่และเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งต่อชุมชนและสังคม วิทยาลัยชุมชนจึงเปิดประตูสำหรับทุกคนที่ต้องการเข้าเรียน” (สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน, 2551: น.1) วิทยาลัยชุมชนเป็นสถานศึกษาในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีพันธกิจหลัก 3 ประการ คือ 1) พันธกิจด้านการสอนหลักสูตรอนุปริญญาหรือหลักสูตร 2 ปีแรกของระดับอุดมศึกษาทั้งสายวิชาการและวิชาชีพ เพื่อการถ่ายโอนไปศึกษาต่อระดับปริญญา หรือเพื่อประกอบอาชีพ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2) พันธกิจด้านการพัฒนาอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสอนที่ครบวงจรทั้งการตลาดเทคโนโลยี และการจัดการ และ 3) พันธกิจด้านการสอนปรับพื้นฐาน เพื่อเสริมความรู้ให้ผู้เรียนมีความพร้อมก่อนเข้าเรียนในหลักสูตรอนุปริญญา กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เรียนของวิทยาลัยชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ขาดโอกาสในการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยไม่สามารถเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนอยู่ในปัจจุบัน ด้วยสาเหตุความไม่พร้อมด้านต่างๆ เช่น ขาดความพร้อมด้านเศรษฐกิจ ผู้ที่อยู่ในวัยเรียนที่พลาดโอกาสศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาและผู้ที่อยู่ในวัยแรงงาน

ที่จำเป็นต้องทำงานในเวลา และใช้เวลานอกเวลางานในการศึกษาต่อ ผู้เรียนในวิทยาลัยชุมชนเป็นกลุ่มผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ที่มีความหลากหลายทั้งด้านวัย อาชีพ และระดับความรู้พื้นฐาน เนื่องจากคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาในวิทยาลัยชุมชนกำหนดให้เป็นผู้ที่จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ผู้เรียนในวิทยาลัยชุมชนจึงประกอบไปด้วยผู้เรียนที่มีวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) ทั้งในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียน รวมถึงผู้เรียนที่มีวุฒิการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) การจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยชุมชนจึงคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเอง ประกอบกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 ระดับที่ 1 อนุปริญญา (3 ปี) ในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่กำหนดให้ผู้เรียน สามารถคิดและแสดงออกได้อย่างเสรี มีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ในกลุ่มทำงานที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีภาวะผู้นำในกลุ่มขนาดเล็ก และความรับผิดชอบในภาวะที่ได้รับมอบหมายของตนเอง มีการวางแผนและดำเนินการเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552: น.9) ซึ่งสอดคล้องกับวิทยากร เชียงกุล (2549: น.92) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้หรือการศึกษาไม่ใช่แค่ท่องจำข้อมูลตาม

คำบรรยาย/ตำรา และการฝึกทักษะในเชิงเลียนแบบ เพราะในสถานการณ์ชีวิตจริงของคนเราในสังคมนั้นมีปัจจัยแปรผันต่าง ๆ มากมายเกิดขึ้น และสถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของเราและสังคมที่เราอาศัยอยู่นั้นเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ข้อมูลที่เราจำได้หรือทักษะในเชิงเลียนแบบ อาจล้าสมัยหรือไม่อาจใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นแนวคิดในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จึงเป็นวิธีการที่สำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นการเรียนที่ตอบสนองความต้องการของตนเองมากที่สุด แนวคิดในการจัดการศึกษาระบบใหม่จะต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จึงจะถือว่าเป็นการปฏิวัตรระบบการศึกษาที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ในอนาคตจึงต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น (รุ่งอรุณ ไสยโสภณ, 2549: น.8)

นอกจากนี้ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองยังเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลในการส่งเสริมให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิต จึงเป็นคุณลักษณะสำคัญที่พัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เพื่อช่วยให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข เป็นทั้งคนเก่งและคนดี พร้อมทั้งมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้ตลอดชีวิตนอกเหนือจากการเรียนในระบบโรงเรียน เนื่องจากในปัจจุบันเป็นยุคเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ที่มีลักษณะคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น สามารถรู้

เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้ที่มีคุณภาพของชุมชนและองค์กร จำเป็นต้องมีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (รุ่งอรุณ ไสยโสภณ, 2549: น.7; วิทยากร เชียงกุล, 2549: น.68) จึงเกิดคำถามว่า รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับ นักศึกษา วิทยาลัยชุมชนควรมีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

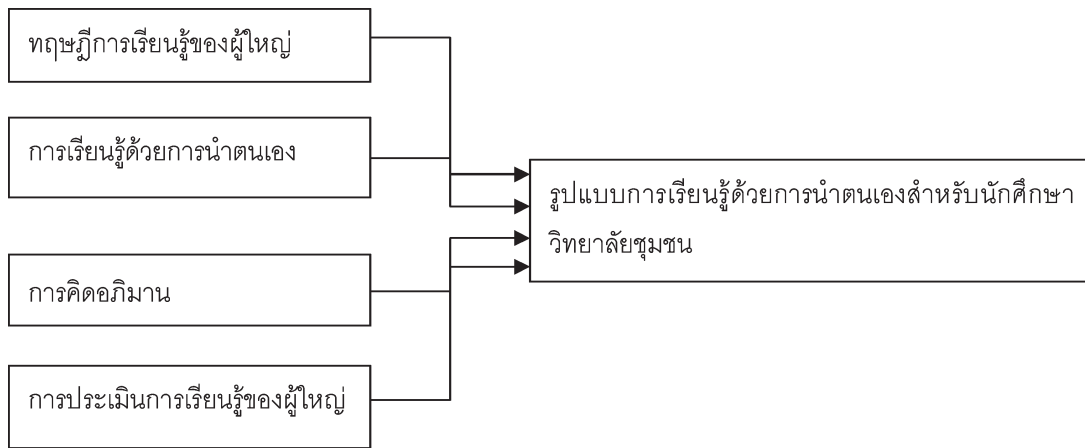
การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ มีหลักการที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่เป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้การเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็นไปอย่างมีความหมาย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ, 2552: น.7) สอดคล้องกับพอตเตอร์ฟิลด์ (Porterfield, 2004: p.4) ที่ได้กล่าวว่าทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นแนวทางการสอนที่จะนำไปสู่การสอนที่มีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะไม่ได้ใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วไป แต่การจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ควรมุ่งทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไปใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของวิทยาลัยชุมชนที่สถานภาพนักศึกษาของ

วิทยาลัยชุมชนในประเทศไทย มีอายุระหว่าง 18-71 ปี และมีงานทำอยู่แล้วก่อนเข้าศึกษาถึงร้อยละ 88 (สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน, 2551: น. 29)

นอกเหนือจากการใช้หลักการจากทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแล้ว

ผู้วิจัยยังได้นำแนวคิดการคิดอภิमान และแนวคิดการประเมินการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มาร่วมในการศึกษาด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาเอกสารเป็นไปอย่างมีระบบ เชื่อถือได้และมีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิเคราะห์เอกสารเพื่อนำไปใช้ในการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนักศึกษา วิทยาลัยชุมชนสำหรับการศึกษาในครั้งนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะการนำตนเองในผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน สามารถสรุปผลการวิจัยออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะการนำตนเองในผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ และส่วนที่ 2 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะการนำตนเองในผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่

แนวคิดที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ว่าเป็นกระบวนการได้มาซึ่งความรู้และความเชี่ยวชาญของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ โดยผู้เรียนต้องการควบคุมกระบวนการเรียนรู้ของตนเองประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการ (need) ของตนเอง เป็นการพิจารณาความต้องการ

เรียนของผู้เรียนว่า อะไรคือเป้าหมายของการเรียน และผู้เรียนมีพื้นฐานการเรียนรู้อย่างไร ขั้นตอนที่ 2 สร้างแผนการเรียนรู้ (create) เป็นการสร้างหรือ กำหนดยุทธศาสตร์ในการเรียนเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายของการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการ ตามแผนการเรียนรู้ (implement) เป็นการ ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ ของการเรียนรู้ที่ วางแผนไว้ และขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลตาม แผนการเรียนรู้ (assess) เป็นการประเมินผล สำเร็จของเป้าหมายของการเรียนรู้และกระบวนการ ในการเข้าร่วมกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้ที่วางไว้ (Knowles; Holton; & Swanson., 2005: p.174-175) ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็น ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ถือได้ว่าเป็น ทฤษฎีพื้นฐานที่ช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้ใหญ่

แนวคิดที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการ เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้โดยผู้เรียนเป็น ผู้วิเคราะห์ความต้องการ กำหนดเป้าหมาย การเรียนของตนเอง วางแผนในการเรียนรู้ ได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง แสวงหาแหล่ง วิทยาการในการเรียนรู้ ควบคุมตนเองในการ เรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง พร้อมทั้งปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองได้ โดย อาจได้รับความช่วยเหลือแนะนำและสนับสนุน จากผู้อื่น เพื่อให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยผู้สอนมีบทบาทเป็น ผู้อำนวยความสะดวก หรือเพื่อนร่วมทางการ เรียนรู้ (facilitators) (สมบัติ สุวรรณพิทักษ์,

2543; สมพร สุขชะ, 2545; สุนทรา โต้บัว, 2546; อิศรียา ทองงาม, 2545; วิบูลย์ลักษณ์ ปรียา วงศากุล, 2547; กนกวรรณ ศรีลาเลิศ, 2549; ลาวัณย์ ทองมนต์, 2550; สมชาย เรื่องมณีชัชวาล, 2550; อาชญญา รัตนอุบล, 2551) สำหรับ คุณลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วยคุณลักษณะหลัก 3 ด้าน คือ การจัดการตนเอง (self-managing) การตรวจสอบตนเอง (self-monitoring) การปรับปรุงตนเอง (self-modifying) ซึ่ง ประกอบด้วยคุณลักษณะย่อย ได้แก่ วิเคราะห์ ความต้องการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายการเรียน อย่างเป็นระบบโดยมีการวางแผนปฏิบัติการ เรียนรู้ เลือกกลวิธีในการเรียนรู้และควบคุม กิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองได้ แสวงหาแหล่ง ทรัพยากรการเรียนรู้ได้ มีการวัดและประเมินผล ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (Knowles, 1975; Skager, 1978; Griffin, 1993; Hiemstra, 1994; คณาพร คมสัน, 2540; สมบัติ สุวรรณพิทักษ์, 2543; อาชญญา รัตนอุบล, 2542; อนิรุทธ์ สติมัน, 2550; นัตตา อังสุโวทัย, 2550) ผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำ ตนเองต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการ วิเคราะห์ความต้องการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมาย การเรียนอย่างเป็นระบบโดยมีการวางแผน ปฏิบัติการเรียนรู้ สามารถเลือกกลวิธีในการ เรียนรู้และควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองได้ แสวงหาแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ได้ มีการวัด และประเมินผลด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอและ

ต่อเนื่อง ลักษณะดังกล่าวนี้สามารถฝึกได้ในผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ เนื่องจากมีวุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ มีความรับผิดชอบต่อตนเองสูง และสามารถควบคุมตนเองได้ อีกทั้งผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ต่างมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษา จึงมีความตั้งใจและสนใจในการเรียนเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

เมื่อเปรียบเทียบขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ โนลส์ (Knowles, 1975) และขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของคอสต้าและแคลลิก (Costa & Kallick., 2004) บนพื้นฐานกระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ สามารถสรุปได้ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ โนลส์ และคอสต้า และแคลลิกตามกระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

กระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของ โนลส์	ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ โนลส์	ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ คอสต้าและแคลลิก
ขั้นที่ 1 ศึกษาความต้องการของตนเอง (Need)	1. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ 2. วิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน	1. กำหนดเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
ขั้นที่ 2 สร้างแผนการเรียนรู้ (Create)	3. การวางแผนการเรียนรู้	2. วางแผนการเรียนรู้
ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผนการเรียนรู้ (Implement)	4. ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	3. ดำเนินการตามแผน
ขั้นที่ 4 ประเมินผลตามแผนการเรียนรู้ (Assess)	5. การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้	4. การประเมิน/รวบรวมหลักฐาน
	-	5. ศึกษาผลสะท้อนกลับจากการประเมิน
	-	6. ปรับปรุงการปฏิบัติจากความรู้ใหม่
	-	7. ปรับแผนใหม่

จากการเปรียบเทียบขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของโนลส์ กับขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของคอสต้าและแคลลิกพบว่า คอสต้าและแคลลิก มีการสร้างความชัดเจนในขั้นการประเมินผลตามแผนการเรียนรู้ด้วยการเพิ่มขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าย้อนกลับจากการประเมิน ขั้นตอนการปรับปรุงการปฏิบัติจากความรู้ใหม่ และขั้นตอนการปรับแผนใหม่ ในขณะที่ของโนลส์จะสิ้นสุดที่ขั้นตอนการ

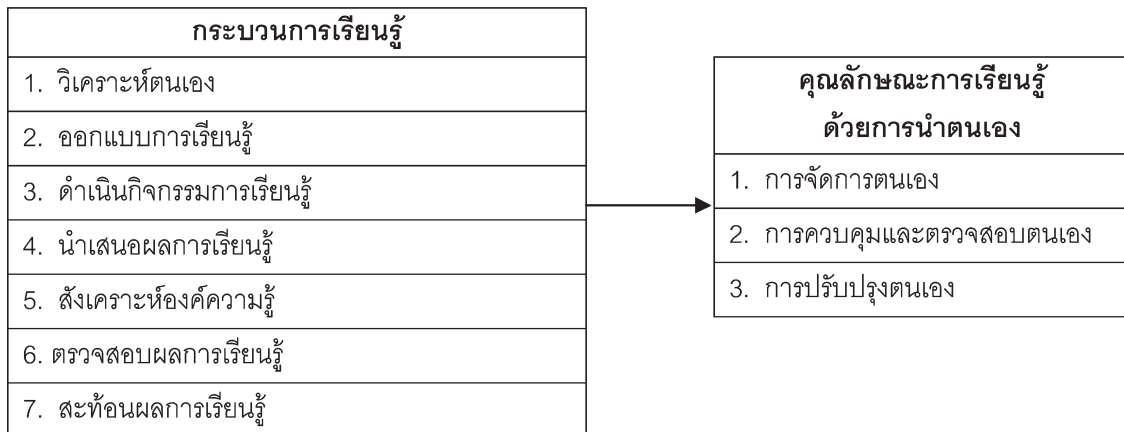
ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้แล้วใช้ผลจากขั้นตอนนี้เพื่อไปสู่ขั้นศึกษาความต้องการของตนเอง (need) ในวงจรใหม่ต่อไป

จากผลการวิเคราะห์แนวความคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของโนลส์ และขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของคอสต้าและแคลลิกที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่สามารถกำหนดเป็นขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำ

ตนเองสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนวิเคราะห์ตนเอง 2) ขั้นตอนออกแบบการเรียนรู้ 3) ขั้นตอนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ขั้นตอนนำเสนอ

ผลการเรียนรู้ 5) ขั้นตอนสังเคราะห์ห้วงค์ความรู้ 6) ขั้นตอนตรวจสอบผลการเรียนรู้ และ 7) ขั้นตอนสะท้อนผลการเรียนรู้ ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่

อย่างไรก็ตามจากขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 7 ขั้นตอน ดังกล่าวข้างต้น ต้องใช้กระบวนการคิดเข้ามามีส่วนช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำเนินกิจกรรมตามขั้นการเรียนรู้ให้สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่มีความเชื่อว่า ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และเป็นผู้ที่ควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือการควบคุมการคิดของผู้เรียน ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่จะส่งผลให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Weimer, 2010 Online; Shannon, 2008: p.18) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการคิดอภิमानมาใช้เป็นหลักในการคิดของผู้เรียนในขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยมีรายละเอียดดังแสดงในแนวคิดที่ 3

แนวคิดที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้วยการคิดอภิमान

จากแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีความเชื่อว่าผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยมีการวางแผนปฏิบัติการเรียนรู้เลือกกลวิธีในการเรียนรู้แสวงหาแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ควบคุมกิจกรรมการเรียนของตนเองและมีการวัดประเมินผลด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องได้นั้นหมายความว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ เพราะเป็นผู้ที่ควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย

ตนเองหรือการควบคุมการคิดของตนเอง วิธีการคิดอภิमानจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไวร์เมอร์ (Weimer) ใน “การคิดอภิमानเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียน” ที่กล่าวว่า “ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ผู้เรียนต้องเรียนรู้การประเมินภาระงาน ประเมินความรู้และทักษะของตนเอง วางแผน วิธีการเรียน ตรวจสอบความก้าวหน้าของตนเอง และปรับยุทธศาสตร์ให้เหมาะสมกับความต้องการของตนเอง และหากต้องการพัฒนาทักษะเหล่านี้ ต้องใช้ทักษะการคิดอภิमान” (Weimer, 2010: Online) หรืออาจกล่าวได้ว่า ผู้เรียนที่สามารถเลือกยุทธศาสตร์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสถานการณ์คือ ผู้ที่ใช้การคิดอภิमान (Shannon, 2008: p.18; citing Nelson & Conner, 2008) และการคิดอภิमानเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่ขับเคลื่อนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Shannon, 2008: p.18)

นอกจากนี้ ไวร์เมอร์ ได้กล่าวไว้ว่าการคิดอภิमान มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ ดังนี้ (Weimer, 2010: Online) 1) ช่วยให้ผู้เรียนประเมินภาระงานได้ กล่าวคือ เมื่อมอบหมายภาระงานให้ผู้เรียนจะต้องทราบในรายละเอียดของงานให้ชัดเจนซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนหาแนวทางในการทำงานได้ถูกต้อง 2) ช่วยให้ผู้เรียนประเมินได้ว่าจะใช้เครื่องมือใดดีที่สุดที่จะช่วยในการทำงาน นั่นคือการฝึกให้ผู้เรียนประเมินความสามารถของตนเองก่อนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเข้าใจได้ว่าเขาควรเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างไร และจะใช้เครื่องมือหรือแนวทางใดช่วยในการ

เรียนรู้ 3) ช่วยให้ผู้เรียนวางแผนวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง 4) ช่วยให้ผู้เรียนเลือกหรือประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและตรวจสอบความก้าวหน้าของตนเองได้ กล่าวคือ จากการที่ผู้เรียนมาสามารถเลือกแนวทางการประเมินตนเองได้ จะทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างเกณฑ์ในการประเมินตนเองได้เช่นกัน ซึ่งเกณฑ์ที่สร้างขึ้นคือเป้าหมายความสำเร็จที่ต้องการนั่นเอง และอีกประเด็นที่สำคัญ คือ การสะท้อนผล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยอธิบายได้ว่าผู้เรียนกำลังทำอะไร และข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนตรวจสอบความก้าวหน้าของตนเองได้ 5) ช่วยให้ผู้เรียนปรับยุทธศาสตร์ นั่นคือการสนับสนุนให้ผู้เรียนวิเคราะห์ประสิทธิภาพในสิ่งที่ผู้เรียนกำลังทำ ทำให้ผู้เรียนทราบได้ว่ามีแนวทางใดบ้างที่จะทำให้เขาประสบความสำเร็จ เขาจะได้นำแนวทางนั้นไปใช้ในการเรียนในอนาคต

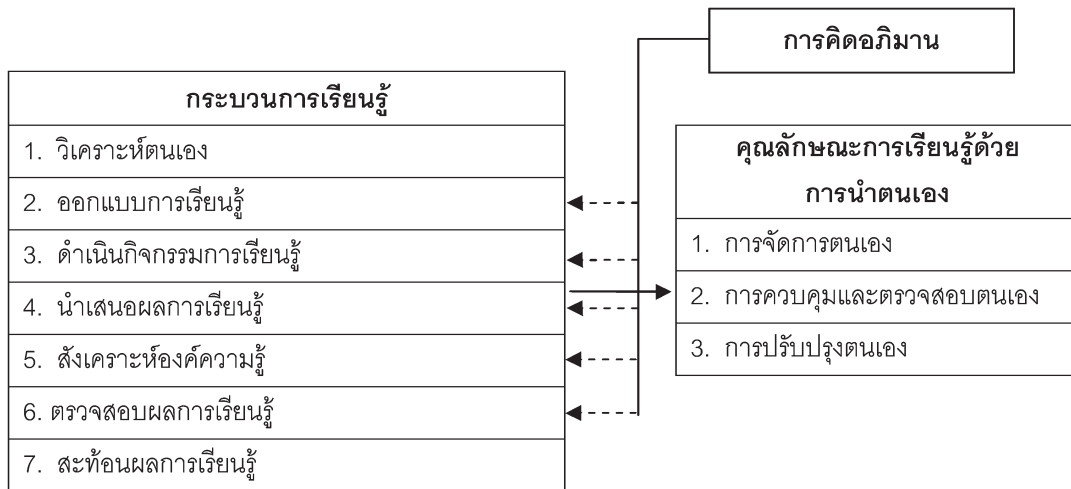
จากความสำคัญของการคิดอภิमान ซึ่งเป็นกระบวนการขับเคลื่อนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียน สามารถนำการคิดอภิमान 4 ขั้นตอนมาใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนผู้ใหญ่ ดังนี้ 1) การวางแผน (planning) เป็นการวางแผนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) การจัดรวบรวม (organizing) เป็นการแสดงถึงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งแสดงถึงแหล่งการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการเรียนรู้ 3) การตรวจสอบความก้าวหน้า (monitoring progress) เป็นการแสดงถึงการตรวจสอบความก้าวหน้าการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการ

ปรับเปลี่ยนแผนกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การตรวจสอบผลลัพธ์ (checking outcome) เป็นการแสดงถึงการประเมินผลลัพธ์สุดท้ายของการเรียนรู้เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงตนเองในอนาคต

เมื่อนำการคิดอภิमानมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในขั้นตอนที่ 2-6 เพื่อพัฒนาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนผู้ใหญ่ สามารถแสดงได้ดังในรูปที่ 3

รูปที่ 3 ความสัมพันธ์ของการคิดอภิमानในกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

แนวคิดที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการเรียนรู้ในผู้ใหญ่

หลักสำคัญของการประเมินการเรียนรู้ในผู้ใหญ่ คือ การประเมินที่ร่วมกับกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถประเมินผู้เรียนในระหว่างการเรียนรู้และผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการประเมิน ซึ่งอาจเป็นการประเมินแบบมีรูปแบบหรือไม่มีรูปแบบ อย่างไรก็ตามผู้สอนควรวิเคราะห์กระบวนการประเมินจากความต้องการของผู้เรียน ถ้าเป็นไปได้ควรมีตัวเลือกในการประเมินความสำเร็จให้กับผู้เรียน กระบวนการเหล่านี้ล้วนเป็นกระบวนการประเมินที่ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนาทักษะความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้ (Rogers; & Horrocks, 2010: p. 287) 1) ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรม

การประเมินโดยความช่วยเหลือของผู้สอน 2) ผู้เรียนสะท้อนผลจากการประเมินและวิพากษ์วิจารณ์ผลการประเมินร่วมกับผู้สอน 3) ผู้เรียนนำผลสะท้อนจากการประเมินมาพิจารณา 4) ผู้เรียนตัดสินใจผลจากการประเมิน 5) ผู้เรียนเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงตนเอง จากคำแนะนำของผู้สอน 6) ผู้เรียนเริ่มกระบวนการใหม่โดยปรับเปลี่ยนกิจกรรมจากเดิม

นอกจากหลักการสำคัญของการประเมินการเรียนรู้ในผู้ใหญ่เหล่านี้แล้ว มอแรน (Moran, 1997: p.14-20) ได้กล่าวไว้ในการประเมินการเรียนรู้ในผู้ใหญ่ว่า หลักการประเมินโดยทั่วไปมีหลักสำคัญ 4 ประการ กล่าวคือ 1) ใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพสูงในการประเมิน 2) ใช้เครื่องมือที่หลากหลาย 3) ใช้การประเมินตามสภาพจริง 4) ใช้การประเมินที่เหมาะสมกับคุณลักษณะ

ของผู้เรียนซึ่งได้แบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 ลักษณะตามระดับของการเรียนด้วยตนเองของโกรว์ (Grow's stages in learning autonomy) ดังนั้นการเลือกกิจกรรมการประเมินควรเลือกให้เหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียน เช่น กรณีที่ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่มีความใส่ใจ มีส่วนร่วมและนำตนเองในการเรียนได้ ผู้เรียนจะรู้ว่าเขาต้องการเรียนรู้อะไร ผู้เรียนลักษณะเช่นนี้มักต่อต้านลักษณะการประเมินด้วยข้อสอบแบบเลือกตอบ เพราะเขาจะรู้สึกว่าจะไม่เปิดโอกาสให้เขาคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือแสดงออกถึงการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน แต่สำหรับผู้เรียนที่ต้องการพึ่งพาในการเรียน ผู้เรียนจะมีลักษณะที่ไม่เป็นตัวของตัวเอง ถ้าต้องใช้สัญญาการเรียนและให้ประเมินตนเอง พวกเขาจะทำไม่ได้เพราะเขายังไม่รู้ว่าตนเองต้องการอะไร ทั้งนี้ การประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ควรพิจารณาในประเด็นสำคัญดังนี้

- 1) การประเมินการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โดยมากจะเป็นการประเมินกระบวนการมากกว่าการประเมินเนื้อหา โดยเฉพาะการประเมินผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันระหว่างผู้เรียนที่สามารถนำตนเองได้และผู้เรียนที่ไม่สามารถนำตนเองได้ ผู้สอนควรให้ความสนใจในการพัฒนาของผู้เรียนมากกว่าเนื้อหาในการเรียน
- 2) การประเมินผู้ใหญ่ สำคัญคือการพัฒนาและการใช้เทคนิค ไม่เพียงแต่การประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียนเท่านั้นแต่เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถไปสู่ระดับที่สูงสุด นอกจากนี้การประเมินจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาของผู้เรียน ดังนั้นควรเพิ่มระดับการ

ประเมินให้สูงขึ้นจากการประเมินระหว่างเรียนจนถึงการประเมินในภาพรวม

จากหลักสำคัญของการประเมินการเรียนรู้ในผู้ใหญ่ สรุปได้ว่า การประเมินควรให้ความสำคัญกับการประเมินกระบวนการมากกว่าเนื้อหา และให้ความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนโดยการประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียน ใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพสูงในการประเมินใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเน้นการประเมินตามสภาพจริง ดังนั้นในการพัฒนาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จึงควรให้ความสำคัญกับการประเมินตามสภาพจริงโดยยึดหลักการสำคัญของการประเมินการเรียนรู้ในผู้ใหญ่

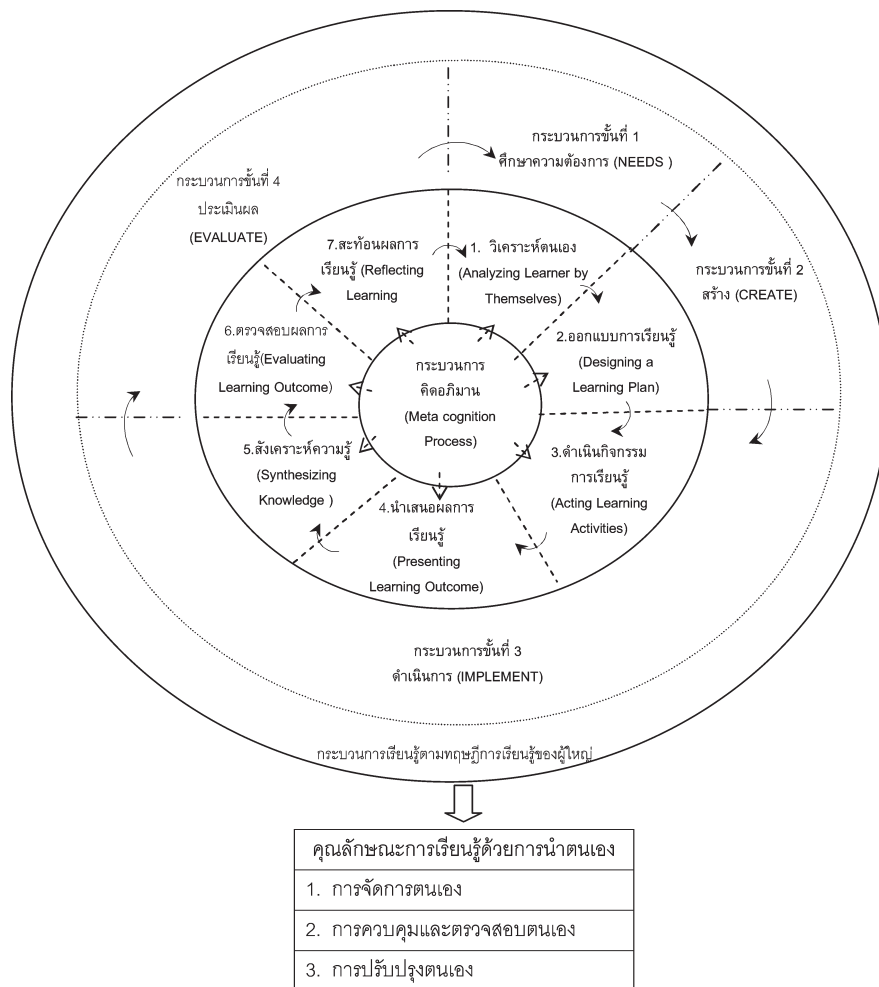
ส่วนที่ 2 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน

จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับผู้เรียนผู้ใหญ่ ควรใช้แนวคิดหลักในการพัฒนา 4 แนวคิด กล่าวคือ แนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กระบวนการคิดอภิमान และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการเรียนรู้ในผู้ใหญ่ ซึ่งใช้เป็นฐานคิดที่สำคัญในสังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนในการศึกษาครั้งนี้

การสังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ตามแนวคิดของโนลล์

ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้หลัก 4 ขั้นตอน คือ
 1) การศึกษาความต้องการ 2) การวางแผนการเรียนรู้ 3) การดำเนินการตามแผนการเรียนรู้ และ 4) ประเมินผลตามแผนการเรียนรู้ มาบูรณาการกับขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของคอสต้าและเคลสิก ซึ่งประกอบด้วย
 1) กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน 2) วางแผนการเรียนรู้ 3) ดำเนินการตามแผน 4) การประเมิน/รวบรวมหลักฐาน 5) ศึกษาผลสะท้อนกลับจากการประเมิน 6) ปรับปรุงการปฏิบัติจากความรู้ใหม่ และ 7) ปรับแผนใหม่

โดยใช้กระบวนการคิดอภิमान มาเป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดรวบรวม 3) การตรวจสอบความก้าวหน้า และ 4) การตรวจสอบผลลัพธ์ ทำให้ได้รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 7 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์ตนเอง 2) วางแผนการเรียนรู้ 3) การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ 4) นำเสนอผลการเรียนรู้ 5) สังเคราะห์ความรู้ 6) ตรวจสอบผลการเรียนรู้ และ 7) สะท้อนผลการเรียนรู้ วงจรการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังรูปที่ 4

รูปที่ 4 วงจการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

จากรูปที่ 4 วงจรการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง นำมากำหนดเป็นรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนโดยมุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วยการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ตนเอง (analyzing learner by themselves) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะของผู้เรียน พฤติกรรมการเรียน ทักษะทางการเรียน และความต้องการของผู้เรียนเป็นเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบการเรียนรู้ (designing a learning plan) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนต้องออกแบบการเรียนรู้ของตนเองโดยใช้กระบวนการคิดอภิमानเป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนรู้ โดยผู้สอนจัดเตรียมแบบบันทึกแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้บันทึกแผนการเรียนรู้ของตนเอง สำหรับนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการตามกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้วางไว้ตามลำดับขั้นตอน รวมถึงวิธีการนำเสนอผลการเรียนรู้ วิธีการประเมินตนเอง กำหนดเกณฑ์ในการประเมินตนเอง โดยผู้สอนมีหน้าที่เตรียมประเด็นเนื้อหาในรายวิชาตามหลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ (acting learning activities) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ของตนเองที่ได้ออกแบบไว้ด้วยกระบวนการคิดอภิमान

ผู้สอนมีหน้าที่อำนวยความสะดวกต่อผู้เรียน จัดเตรียมสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หากผู้เรียนพบปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในขณะร่วมกิจกรรมให้ผู้เรียนเขียนปัญหาเหล่านั้นลงในบันทึกส่วนท้ายของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนต้องเป็นที่ปรึกษาให้ตลอดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอผลการเรียนรู้ (presenting learning outcome) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้นำเสนอข้อมูลข้อค้นพบที่ได้จากการเรียนของตนเองตามแผนการเรียนรู้ของตนเองที่ได้ออกแบบไว้ด้วยกระบวนการคิดอภิमान มาสรุปผล และนำเสนอต่อสมาชิกเพื่ออภิปรายวิเคราะห์เปรียบเทียบสรุปเป็นความคิดรวบยอด แนวคิด/ข้อปฏิบัติเป็นของตนเอง รวมทั้งสรุปบันทึกปัญหาต่างๆ ที่พบ

ขั้นตอนที่ 5 สังเคราะห์ความรู้ (synthesizing knowledge) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากขั้นนำเสนอผลการเรียนรู้ซึ่งได้จากแผนการเรียนรู้ของตนเองที่ได้ออกแบบไว้ด้วยกระบวนการคิดอภิमानมาสรุปเป็นองค์ความรู้ โดยเชื่อมโยงความรู้ของตนเองกับความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนและผู้สอน หากยังไม่เพียงพอผู้เรียนต้องค้นคว้าเพิ่มเติม และสรุปเป็นองค์ความรู้

ขั้นตอนที่ 6 ตรวจสอบผลการเรียนรู้ (evaluating learning outcome) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่างๆ ของการวัดประเมินผล การเรียนรู้โดยประเมินตามที่ได้ออกแบบไว้ในขั้นออกแบบที่ได้ออกแบบไว้ด้วยกระบวนการคิด

อภิमान ในขั้นนี้ผู้เรียนต้องประเมินตนเองก่อน และผู้สอนประเมินภายหลัง แล้วนำผลการประเมินมารวมกันสรุป ที่สำคัญผู้เรียนต้องประเมินแผนการเรียนรู้ของตนเองว่าทำให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

ขั้นตอนที่ 7 สะท้อนผลการเรียนรู้ (reflecting learning outcome) เป็นการนำผลจากการประเมินผลการเรียนรู้มาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ความสำเร็จ ปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการตามแผนการเรียนรู้และตัดสินใจดำเนินการตามแผนเดิม หรือปรับปรุงแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนใหม่ เพื่อใช้ในการเรียนรู้ครั้งต่อไป

จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอน กล่าวคือ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ตนเอง ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอผลการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 5 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นตอนที่ 6 ตรวจสอบผลการเรียนรู้ และขั้นตอนที่ 7 สะท้อนผลการเรียนรู้ และเพื่อประเมินความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบในด้านคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน และความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ศรีลาเลิศ. (2549). *ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคุณลักษณะผู้เรียนกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1*. ปรินญาณิพนธ์ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คณาพร คมสัน. (2540). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยฤทธิ์ โภธิสุวรรณ. (2552). *การศึกษานอกระบบ : การเรียนรู้และการสอนผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตดา อังสุไวทย์. (2550). *การพัฒนาแบบการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- รุ่งอรุณ ไสยโสภณ. (2549). *แนวคิดสู่การปฏิบัติ: การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองสำหรับผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน.
- ลาวัญญ์ ทองมนต์. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิตสาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิทยากร เชียงกุล. (2549). *การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- วิบูลย์ลักษณ์ ปริยวงศากุล. (2547). *รูปแบบการพัฒนา นักศึกษาพยาบาล ด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย เรืองมณีชีवाल. (2550). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเรื่องแนวทางการผลิตอาหาร ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดี*. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพร สุขะ. (2545). *การพัฒนารูปแบบของเว็บเพจเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต*. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2543). *เทคนิคการสอนแนวใหม่ สำหรับการศึกษาออกโรงเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแนวทางการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). *นโยบายและการดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ).
- สุนทรา โตบัว. (2546). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล*. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อนิรุทธิ์ สติมัน. (2550). *ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานบนเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาชญญา รัตนอุบล. (2551). *พัฒนาการการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการศึกษานอกกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อิสริยา ทองงาม. (2545). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบนำตนเองวิชาวิทยาศาสตร์ระดับปริญญาตรีเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์*. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Costa, A. L., & Kallick, B. (2004). *Assessment Strategies for Self-directed Learning*. California: Crwin Press A sage Publications.
- Griffin, C. (1993). *Curriculum Theory in Adult Lifelong Education*. London : Antony Rowe LID.
- Hiemstra, R. (1994). Self - directed Learning. *The International Encyclopedia of Education*. (2nd ed.). Grate Britain: BPC Wheatons.
- Knowles, S. M. (1975). *Self-Directed Learning : A Guide for Learners and Teachers*. Chicago: Association Press.
- Knowles, S. M., Elwood F.H., & Richard A.S. (2005). *The Adult Learner : The Definitive Classic in Adult Education and Human Resource Development*. (6th ed.). Houston Texas: Gulf Publishing.
- Moran J. J. (1997). *Assessing Adult Learning: A Guide for Practitioners*. Malabar Florida: Krieger.
- Porterfield, P. (2004). *Andragogy Orientation of Nurse Education in Associate Degree Program*. (Doctoral Dissertation) Ed.D. University of Missouri-ST.Louis.
- Rogers, A., & Horrocks, N. (2010). *Teaching Adults*. (4th ed.). UK: The McGrawHill.
- Shannon, S. V. (2008). Using Metacognitive Strategies and Learning Styles to Create Self-directed Learners, *Institute for Learning Styles Journal*, 1(Fall), 14-28.
- Skager, R. (1978). *Lifelong Education and Evaluation Practice*. Hamburg: UNESCO Institute for Education.
- Weimer, M. (2010). *Metacognitive Skill for Self-directed Learner*. Retrieved April 7, 2011, from <http://www.faculty focus.com>.